

ЛІТЕРАТУРА:

1. Биконя О. П. Вимоги до рівня володіння курсантами економічної спеціальності англомовною граматичною компетентністю. Науковий вісник Сіверщини. Серія: Освіта. Соціальні та поведінкові науки. 2020. No2 (5). С. 7–22.
2. Кондратьєва О. М. Формування англомовної граматичної компетентності майбутніх фахівців з цифрових технологій в умовах дистанційного навчання. Педагогічні науки. 2024. В.107. С. 40-43.
3. Мірошник І. В. Поняття іншомовної граматичної компетентності та особливості її реалізації в початковій школі. Молодий вчений. № 2.1 (54.1). С. 99-103.
4. Тригуб І. Формування граматичної компетенції у студентів немовних спеціальностей у процесі вивчення англійської мови. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2014. №10. С. 74–77.
5. Labinska B., Zenia L., Matiihuk K., Danylovych O. Information Technologies in the Formation of Foreign Language Grammatical Competence While Teaching a Language for Specific Purposes. Arab World English Journal (AWEJ) Special Issue on CALL. 2021. Vol. 7. Pp. 390–405. URL: chrome-extension://efaidnbmninnibpcajpcglclefindmkaj/https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/1796/Arabeducat.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення: 09.04.2026).

Пальченко Вікторія

*здобувач першого рівня вищої освіти,
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Науковий керівник: Калініна Л.В.,
кандидат педагогічних наук, професор*

ФОРМУВАННЯ ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ НА ОСНОВІ ТЕХНОЛОГІЇ SHARED READING

Постановка проблеми. Формування читацької компетентності учнів початкової школи є актуальною методичною проблемою сьогодення. У сучасному світі швидкого інформаційного обміну та цифрових технологій здатність адекватно сприймати, аналізувати та інтерпретувати текстову інформацію є однією з базових навичок, необхідних не лише для навчання, а й для повсякденного життя. Проблема низького рівня читацької компетентності в молодших школярів залишається актуальною, оскільки багато дітей не в змозі повноцінно осмислити зміст прочитаного, що впливає на успішність у всіх галузях навчання. У зв'язку з цим виникає потреба у впровадженні ефективних педагогічних підходів, які б забезпечували активну взаємодію учнів із текстом. Ми вважаємо, що одним із таких підходів є технологія shared reading, яка сприяє не лише підвищенню рівня навчальних досягнень, а й всебічному

розвитку особистості молодшого школяра, закладаючи міцний фундамент для подальшого навчання та самостійного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукової літератури демонструє, що технологія *shared reading*, або спільне читання, вважається однією з найефективніших педагогічних стратегій для формування читацької компетентності молодших школярів. Зокрема, Олександра Савченко розглядає читання як провідний вид мовленнєвої діяльності молодших школярів і підкреслює необхідність формування умінь працювати з текстом на різних рівнях [4]. Василь Сухомлинський також наголошував на виховному значенні читання та ролі книги у формуванні особистості дитини [5]. Також, серед зарубіжних дослідників варто відзначити Don Holdaway, який розробив концепцію *shared reading* як ефективного способу навчання читання через спільну діяльність учителя й учнів [6]. Таким чином, у науковій літературі накопичено значний теоретичний досвід, однак питання практичного впровадження технології *shared reading* у початковій школі потребує подальшого дослідження.

Метою статті є теоретичне обґрунтування та аналіз ефективності використання технології *shared reading* у процесі формування читацької компетентності учнів початкової школи

Виклад основного матеріалу з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Формування читацької компетентності молодших школярів є складним та багатогранним процесом, який потребує системного підходу та врахування вікових особливостей дітей. Читацька компетентність розглядається як інтегроване поєднання умінь та навичок розуміння, аналізу та інтерпретації тексту, а також здатності виражати власні думки щодо прочитаного. У педагогічній теорії та практиці вона вважається ключовим компонентом навчальної діяльності, оскільки без розвитку умінь читати, аналізувати і критично оцінювати тексти неможливе формування високого рівня навчальної компетентності. Особливості розвитку читацької компетентності в учнів початкової школи визначаються специфікою вікового розвитку дітей, рівнем їх мовної підготовки, мотиваційними чинниками та індивідуальними психологічними особливостями. На ранніх етапах навчання важливо формувати не лише технічну сторону читання, а й розвиток уяви, критичного мислення, мовленнєвої культури та емоційного сприйняття тексту, що забезпечує всебічний розвиток особистості школяра.

Наш досвід свідчить, що використання сучасних педагогічних технологій, орієнтованих на активне включення учнів у процес читання, значно підвищує ефективність формування читацької компетентності. Особливо перспективним є застосування технології *shared reading*, яка передбачає спільне читання з вчителем, активне обговорення тексту та залучення дітей до різних видів діяльності, пов'язаних із текстом. Ця технологія дозволяє не лише розвивати технічні навички читання, а й сприяє формуванню комунікативних умінь, розширенню словникового запасу, розвитку мислення та емоційного інтелекту. Технологія *shared reading* відрізняється від інших педагогічних технологій тим,

що виступає не лише як мета навчання – формування навички читання в учнів, а й як засіб навчання, оскільки в процесі спільного читання діти оволодівають навичками читання, розвивають мовлення та засвоюють виховні цінності. Використання *shared reading* у навчальному процесі забезпечує інтерактивний підхід, коли учні активно включені в процес навчання, проявляють інтерес до текстів різної тематики, навчаються висловлювати власні думки та слухати аргументи інших. Практичне застосування цієї технології демонструє позитивний вплив на рівень читацької компетентності, підвищує мотивацію до читання та формує стійкий інтерес до літератури з раннього віку.

Методика використання *shared reading* передбачає поетапну організацію навчального процесу з урахуванням вікових особливостей учнів. Під час спільного читання використовуються різні методичні прийоми: читання вголос учителем, хорове читання, повторне читання, читання «ланцюжком», а також супровідне читання, коли учні стежать за текстом разом із учителем. Таким чином, для практичної ілюстрації ми обрали книгу «*Baboon's Nest*». Як ми зазначали раніше, організація спільного читання здійснюється поетапно. На першому етапі увага зосереджується на розумінні змісту. Учитель демонструє обкладинку книги та звертається до учнів із запитаннями: «*What do you see? What is this? What do you think the story is about?*». Після цього вчитель виразно читає текст, змінюючи голос відповідно до персонажів та використовуючи міміку, жести та інші засоби невербальної комунікації (*body language*) для кращого розуміння змісту. Наприклад: «*Baboon said: «Shoo, you!»*» – учитель говорить суворим голосом; «*Eagle said: «No, you shoo!»*» – змінює інтонацію. Після читання вчитель організовує обговорення: «*What was the problem in the story?*». Також використовується прийом «інтерв'ю з персонажем»: один учень виконує роль бабуїна, інші ставлять запитання: «*Why did you fight?*» – «*Because I built the nest.*» Це сприяє розвитку мовлення та глибшому розумінню тексту. На другому етапі увага приділяється словниковій роботі. Учитель перечитує текст, заохочуючи учнів долучатися до повторюваних фрагментів: «*The sun went down, down, down...*» Учні повторюють разом із учителем. При появі нових слів учитель зупиняється: «*Whirling, twirling – what do these words mean?*» Учні намагаються пояснити або показують рухами. Учитель уточнює значення, демонструючи жестами обертання: «*Look, the leaves are whirling in the wind.*» Нові слова записуються на «*Wow words chart*». На третьому етапі формується навичка виразного читання. Учитель звертає увагу на розділові знаки: «*These are ellipses... they mean pause.*» Учні повторюють слово *ellipsis*. Далі: «*When you see a comma – what do you do?*». Учитель також пояснює лапки: «*These are speech marks – someone is talking.*» Учні визначають, хто говорить, і читають, змінюючи голос. Учні читають хором: «*Sharing is best.*» Учитель просить повторити ще раз, звертаючи увагу на інтонацію. На четвертому етапі відбувається робота над фонікою. Після спільного читання вчитель виділяє окремі слова та звуки, звертає увагу на рими, наприклад: *nes – best*, аналізує звуковий склад, формує фонематичну обізнаність. На п'ятому етапі текст використовується як основа для творчої діяльності. Учні інсценізують історію, відтворюють діалоги, або

переказують її своїми словами. Учитель може запропонувати завдання: «Retell the story» або «Draw your favourite scene and describe it». Результати оформлюються у вигляді спільної книги або виставки.

Загалом, проведене дослідження підтверджує, що систематичне та продумане використання педагогічних технологій, орієнтованих на активне залучення учнів, є ефективним засобом формування читацької компетентності в початковій школі. Розвиток читацької компетентності не обмежується лише вмінням правильно та швидко читати тексти, а включає комплекс навичок критичного аналізу, розуміння сенсу, вираження власних думок та емоційного сприйняття літератури. Застосування shared reading створює сприятливі умови для навчальної взаємодії, інтеграції знань і навичок, розвитку креативності та самостійності, що є ключовими складовими сучасної початкової освіти.

Висновки. Отже, формування читацької компетентності учнів початкової школи є одним із ключових завдань сучасної освіти, що визначає подальший успіх дитини у навчанні. Таким чином, технологія shared reading є важливим та ефективним підходом у навчанні читання дітей молодшого шкільного віку. Такий спосіб навчання передбачає спільну роботу вчителя та учнів із текстом, що допомагає не лише вдосконалювати техніку читання, а й краще розуміти зміст прочитаного. Використання цієї технології сприяє розвитку словникового запасу, уміння висловлювати власну думку та взаємодіяти з іншими учнями, забезпечує інтеграцію мовленнєвого, когнітивного та соціального розвитку учнів, сприяє формуванню читацької та комунікативної компетентностей, розвитку міжкультурної свідомості та ціннісних орієнтацій. Таким чином, формування читацької компетентності через активні педагогічні технології сприяє не лише підвищенню рівня навчальних досягнень, а й всебічному розвитку особистості молодшого школяра, закладаючи міцний фундамент для подальшого навчання та самостійного розвитку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Державний стандарт початкової освіти. URL : <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/derzhavni-standarti>
2. Концепція Нової української школи. URL : <https://mon.gov.ua/ua>
3. Методика навчання української мови в початковій школі : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За наук. ред. М. С. Вашуленка. К. : Літера ЛТД, 2011. 364 с.
4. Савченко О. Я. Літературне читання: підруч. для 4 кл. / В. О. Мартиненко. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2015. 192 с.
5. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям / за наук. ред. О. Сухомлинської. Харків : Акта, 2012. 545 с.
6. Holdaway, D. The foundations of literacy. Sydney: Ashton Scholastic, 1979.